

Björn Forssén, juris doktor och civilekonom.

Fördjupning

2026.07.01 | Uppdaterad: 2026.07.02

Hämtmat och moms – bokföringsbrott när restauranger tillämpar fel skattesats?

Företagens externa revisorer bör vara vaksamma kring felaktigt tillvägagångssätt angående momssatsen för hämtmat. Det skriver Björn Forssén i en fördjupning för Balans.

*text:***Björn Forssén**

*illustration:***Erik Backlund**

Annons

Från och med 1 april i år till och med utgången av nästa år gäller att livsmedelsmomsen ska vara 6 procent i stället för 12. I TV4 Nyheterna framkom i en intervju med Skatteverkets rättsliga expert, Kerstin Alvesson, att restauranger och liknande som fortsätter att tillämpa den högre skattesatsen om 12 procent för servering också på hämtmat, trots att de har rätt att under nämnda tidsperiod tillämpa livsmedelsmomsen om 6 procent, ändå är skyldiga att betala den.

Utifrån uttalandet av Skatteverkets företrädare kan man tycka att det är en strid om påvens skägg att restaurangerna tillämpar en för hög skattesats på hämtmat under den tillfälliga sänkningen av livsmedelsmomsen 1 april 2026 – 31 december 2027, eftersom de gör fel till sin egen nackdel.

På TV4 Nyheterna publicerades den 1 juni 2026 en artikel, ”Restauranger tar ut för hög moms: ’Kände mig lurad’”, av Caroline Lindroth, där intervjun i TV4 med Skatteverkets rättsliga expert relateras. Intervjun har exempelvis också nämnts den 1 juni 2026 i en artikel i Omni av Marcus Lindén, ”Många restauranger tar för hög moms på hämtmat”. Av särskilt intresse är att Skatteverkets företrädare anser att, även om restauranger i många fall fortsätter att ta ut den 12-procentiga momsen på hämtmat, trots den tillfälliga sänkningen av livsmedelsmomsen, skapar detta få vinnare. Detta eftersom kunden får betala mer samtidigt som restaurangerna ändå måste betala in hela momsbeloppet till staten, dvs. 6 plus 6 procent, i stället för bara 6 procent. Därmed anser jag att Skatteverket vaggar in restaurangföretagen i en falsk trygghet om att den felaktiga redovisningen inte gör något på grund av att det endast leder till att staten får för mycket moms.

Vad Skatteverkets rättsliga expert inte nämnde är emellertid att den restaurangägare som redovisar och betalar den högre momssatsen ändå kan drabbas av oväntade konsekvenser enligt vad jag har berört i min artikel i Balans fördjupning 2024-05-06, Aktuell utredning löser inte problemet med momsbedrägerier.

I den artikeln berörde jag ett annat exempel på felaktigt debiterad moms, nämligen att moms felaktigt anges i en skenfaktura, dvs. ett företag utfärdar en luftfaktura med momsdebitering. Om inte företaget utfärdar en kreditnota, är det betalningsskyldigt för beloppet som felaktigt benämns mervärdesskatt. På sid. 7 i artikeln anför jag att om sådan kreditnota inte utfärdas före bokslutsdatum, bör den skyldigheten omnämnas som en eventualförpliktelse i en not i företagets årsredovisning. Detta för att rörelsens ställning inte kan bedömas i huvudsak om felaktigt debiterad moms under räkenskapsåret är omfattande.

Under nämnda omständigheter kan en fysisk person som bedriver verksamhet under enskild firma eller som är företrädare för ett aktiebolag anses ha ådragit sig ansvar för bokföringsbrott, om det inte framgår i årsredovisningen att felaktigt debiterad moms förekommer i bokföringen.

Eftersom företag i restaurangbranschen främst har privatpersoner som kunder, och normalt inte utfärdar kreditnotor i förevarande situation, är det angeläget att revisorerna beaktar att företag i den branschen kan anses begå bokföringsbrott på grund av att felaktig skattesats tillämpas på hämtmat under den tillfälliga sänkningen av momsen. Sålunda räcker det inte med att restaurangägaren redovisar och betalar den felaktigt debiterade momsen för att denne ska minimera risken för straffrättsligt ansvar i förevarande hänseende. Argumentet ”jag trodde att det var OK bara jag betalade momsen” lär inte hålla i domstolarna.

Min övergripande reflektion är sedan att en justering bör ske av kontrollhänsyn i regeln om redovisning av felaktigt debiterad mervärdesskatt, dvs. i 26 kap. 7 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Där anges att ett sådant belopp ska redovisas i en särskild skattedeklaration av ”den som är betalningsskyldig bara på grund av felaktigt debiterad mervärdesskatt”. Det innebär att exempelvis ett restaurangföretag som är momsregistrerat ska redovisa den felaktigt debiterade momsen i den vanliga momsdeklarationen. Genom att stryka ordet ’bara’

i regeln i fråga skulle redovisning av felaktigt debiterad moms ske i en särskild skattedeklaration oavsett om ett företag gör skattepliktiga transaktioner och lämnar vanliga momsdeklarationer eller gör skattefria transaktioner och ’bara’ är betalningsskyldig för felaktigt debiterad moms.

Reglerna om en särskild betalningsskyldighet för felaktigt debiterad moms infördes i den svenska mervärdesskattelagen den 1 januari 2008, i enlighet med artikel 203 i EU:s mervärdesskattedirektiv (2006/112/EG). Av förarbetena framgår att det finns många exempel på felaktig debitering av mervärdesskatt, till exempel att moms anges i en skenfaktura eller att moms debiteras med felaktig skattesats (se prop. 2007/08:25 s. 91). Genom att stryka ordet ’bara’ i nämnda regel i skatteförfarandelagen skulle alla exempel på felaktigt debiterad moms redovisas i en särskild skattedeklaration i stället för i en vanlig momsdeklaration, oavsett vilken verksamhet som förekommer i övrigt i företaget i fråga.

Med mitt förslag underlättas för revisorerna att granska momsredovisningen i företagen, och samtidigt underlättas även Skatteverkets granskning av momsredovisningen i ett företag. Genom att stryka ordet ’bara’ i regeln i fråga och göra skyldigheten att lämna en särskild skattedeklaration generell så minskar därmed risken för att företagaren ska anklagas för bokföringsbrott, och även risken för att denne ska anses ha försvårat skattekontrollen för Skatteverket.

Genom den föreslagna lagändringen de lege ferenda – det vill säga mitt förslag om hur regeln i fråga bör lyda – avser jag att lagstiftaren ska göra regeln logiskt funktionell i kontrollhänseende för alla fall av felaktig debitering av moms. Enligt min uppfattning är det således bara genom att ordet ’bara’ utmönstras ur 26 kap. 7 § första stycket första meningen skatteförfarandelagen som lagstiftaren åstadkommer en från kontrollsynpunkt nödvändig generell kontrastverkan av särskilda skattedeklarationer jämfört med vanliga momsdeklarationer.